

VALTIONEUVOSTON ASETUS METSÄSTYSASETUKSEN 10 §:N MUUTTAMISESTA

1 Yleistä

Pienpetojen pyyntiraidoista käydään tällä hetkellä runsaasti kansalaiskeskustelua, jonka taustalla ovat niin sanotut rautakarhu-tapaukset. Viime vuonna Suomessa kaadettiin ainakin kolme karhua, joilla oli raajassa pienpetojen pyyntiin tarkoitettu pyyntirauta.

Maa- ja metsätalousministeriö korostaa, että metsästyksessä ei saa käyttää jalkarautoja tai muitakaan suojaamattomia rautoja, joihin karhu tai muu eläin voi astua. Jalkaraidoilla tarkoitetaan sellaisia rautoja, jotka iskeytyvät saaliseläimen raajaan kiinni. Voimassa olevan sääntelyn mukaan raidoista ei saa aiheutua vaaraa ihmisille eikä muille kuin pyydystettäville eläimille.

Pienpetojen pyyntiin käytetään yleensä Conibear-tyyppisiä rautoja, jotka sijoitetaan suojakoteloon. Pyydystettävä eläin kulkee rautojen läpi, jolloin raudat iskeytyvät eläimen niskaan aiheuttaen välittömän kuoleman. Karhu tai muu eläin saattaa tavoitella rautojen suojakotelon sisällä olevaa houkutusyöhtiä suojakotelon suuaukon kautta tai rikkomalla suojakotelon kokonaan. Jos rautoja käytetään väärin, saattavat raudat iskeytyä eläimen raajaan. Jos raudat on metsästysasetuksen edellyttämällä tavalla asiallisesti suojattu ja huollettu, karhu ei ylety rautoihin ja raudat laukeavat hyvissä ajoin ennen kuin eläin saa suojakotelon rikki.

Muiden kuin pyydystettävien eläinten joutuminen rautoihin on yleensä harvinaista, mutta sattuneiden tapausten toistumisen estämiseksi on tarpeen tarkentaa rautojen käyttöä koskevaa sääntelyä, etenkin rautojen suojaamisen osalta. Valtuudesta asetuksen antamiseen säädetään metsästyslain (615/1993) 34 §:n 1 momentin 4 kohdassa.

2 Nykytilanne

Metsästysasetuksen 10 §:n mukaan eläinten pyydystämisessä saa käyttää vain rautoja, jotka aiheuttavat lauetessaan eläimen välittömän kuoleman. Raudat on huollettava säännöllisesti. Raudat on sijoitettava siten, ettei niistä aiheudu vaaraa ihmisille eikä muille kuin pyydystettäville eläimille.

Rautoja saa käyttää maalla hillerin, karpän, nädän ja oravan metsästämiseen sekä rauhoittamattomien nisäkkäiden pyydystämiseen. Tällöin rautojen läpimitta saa olla enintään 20 senttimetriä.

Rautoja saa käyttää veden alla euroopanmajavan ja kanadanmajavan metsästämiseen sekä rauhoittamattomien nisäkkäiden pyydystämiseen. Tällöin rautojen läpimitta saa olla enintään 30 senttimetriä.

3 Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Asetusehdotuksen tavoitteena on varmistaa, ettei rautojen käytöstä aiheudu vaaraa ihmisille eikä muille kuin pyydystettäville eläimille.

Rautojen turvallisuutta voidaan parantaa herkistämällä raudat niin, että raudat laukeavat suojarakenteeseen kohdistuvasta liikkeestä. Rautojen laukaisulaite voidaan myös kytkeä esimerkiksi narulla johonkin kiinteään kohteeseen, jolloin raudat laukeavat suojarakennetta liikuttaessa. Edellä mainitut ovat esimerkkejä rautojen turvalliseen virittämiseen käytettävistä keinoista, jotka yhdessä suojarakenteen oikeaoppisen käytön kanssa edistävät rautapyynnin turvallisuutta.

Tästä syystä metsästysasetuksen 10 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että maalla käytettävät raudat olisi sijoitettava suojarakenteen sisälle siten, että raudat laukeavat suojarakennetta liikuttaessa. Samalla rautojen läpimittaa koskeva säännös korvattaisiin suojarakenteen suuaukon läpimittaa koskevalla sääntelyllä. Rautojen suojaukseen voisi käyttää erilaisia materiaaleja ja rakenteellisia ratkaisuja. Tavanomaisesti raudat suojataan suojakotelolla ja raudat sijoitetaan suojakotelon perälle tai läpikuljettavissa malleissa suojakotelon keskivaiheille.

Suojarakenteen suuaukon läpimitta saisi olla enintään 6 senttimetriä. Kuitenkin, jos raudat sijoitettaisiin yli 150 senttimetrin korkeuteen maanpinnasta mitattuna, suojarakenteen suuaukon läpimitta saisi olla enintään 8 senttimetriä. Pienempi 6 senttimetrin suuaukko soveltuu minkin pyyntiin ja estää saukon pääsyn rautoihin. Läpimitaltaan suurempi 8 senttimetrin suuaukko soveltuu paremmin nädän pyyntiin, mutta karhun etukäpälä ei mahdu suuaukon läpi.

Suojarakenteesta säädettyä ei kuitenkaan sovellettaisi, jos rautoja käytetään rakennuksen sisällä rauhoittamattomien nisäkkäiden (*metsämyyrä, vesimyyrä, kenttämyyrä, peltomyyrä, lapinmyyrä, isometsähiiri, isorotta ja kotihiiri*) pyydystämiseen. Suojarakenteen käytölle ei ole tarvetta näissä tilanteissa. Asiasta säädettäisiin uudessa 4 momentissa.

4 Vaikutukset

Asetusehdotus lisää rautapyynnin turvallisuutta ja vähentää sivusaalisriskiä. Käytännössä ehdotettu sääntely estää karhuvahingot, kun rautoja käytetään säännösten mukaisesti.

Käyttäjien tulisi tehdä tarvittavat muutokset rautoihin ja niiden suojarakenteisiin, mikä tarkoittaa jossain määrin uusien teknisten ratkaisujen omaksumista. Tältä osin vaikutukset arvioidaan kuitenkin vähäisiksi, koska muutokset vastaavat pitkälti asetuksen nykyistä soveltamiskäytäntöä. Suojarakennetta koskeva sääntely ei siten vaikeuttaisi minkin (haitallinen vieraslaji) torjuntaa. Rautojen turvalliseen virittämiseen ja sijoittamiseen tulisi kuitenkin kiinnittää entistä enemmän huomiota, kuten myös rautojen huoltamiseen.

Vaikutukset elinkeinotoimintaan arvioidaan vähäisiksi. Valtaosa kaupallisesti saatavilla olevista suojarakenteista täyttää asetuksen vaatimukset, joskin käyttäjän tulisi käyttötavasta riippuen huolehtia suojarakenteen suuaukon tarvittavista muutostöistä.

Suojarakennetta koskeva velvoite ei koskisi sisätiloissa käytettäviä perinteisiä hiiren- ja rotanloukkuja.

5 Valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Asetusehdotus annettiin lausunnolle x.5.2022 päivätyllä pyynnöllä ja se oli nähtävillä myös maa- ja metsätalousministeriön verkkosivuilla.

Lausuntoa pyydettiin ympäristöministeriöltä, sisäministeriöltä, Metsähallitukselta, Suomen riistakeskukselta, Luonnonvarakeskukselta (LUKE), Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitolta (MTK), Svenska Lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf:ltä, Suomen Metsästäjäliitolta (SML), Paliskuntain yhdistykseltä, Saamelaiskäräjiltä, Suomen Luonnonsuojeluliitolta (SLL), Luonto-Liitolta, WWF:ltä, Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry:ltä, Eläinsuojeluasiamieheltä, Eläinten hyvinvointikeskukselta (EHK) ja Suomen eläinsuojelulta (SEY).

6 Laintarkastus

7 Voimaantulo

Asetus esitetään tulevaksi voimaan 1 päivänä elokuuta 2022